

บันทึก

เรื่อง สิทธิของพระปกเกล้าฯ ในพระราชมรดกสมเด็จพระพันปีหลวง

ตามที่กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ด.๔๔๓๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ว่าคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้คณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาปัญหาเรื่องสิทธิของพระปกเกล้าฯ ในพระราชมรดกของสมเด็จพระพันปีหลวง นั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้ตรวจพิจารณา แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

๑. มูลกรณีเรื่องนี้มีว่า ศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาให้สมเด็จพระปกเกล้าฯ และ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี (จำเลย) ชำระเงินทดแทนบาทเศษให้แก่กระทรวงการคลัง (โจทก์) ในการบังคับคดี กระทรวงการคลัง (โจทก์) ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดทรัพย์ใน กองพระราชมรดกสมเด็จพระพันปีหลวง โดยถือว่าสมเด็จพระปกเกล้าฯ เป็นผู้รับมรดก กอง หมายได้ขอให้สำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์ส่งเอกสารต่าง ๆ ในเรื่องนี้ไปเพื่อดำเนินการ แต่สำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์พิจารณาเห็นว่า ปัญหาควรได้รับการพิจารณาจาก นายกรัฐมนตรีก่อน กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้ขอให้อธิบดีกรมอัยการพิจารณาในปัญหา กฎหมายเพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรี

๒. อธิบดีกรมอัยการได้ทำบันทึกพร้อมด้วยข้อปฏิบัติที่ควรดำเนินการต่อไปเป็น ๒ ประการ คือ ดำเนินอย่างเฉียบขาด และดำเนินอย่างผ่อนผัน นายกรัฐมนตรีเห็นควรดำเนินโดย วิธีผ่อนผัน กล่าวคือ ยอมรับเอาเงินและสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ ที่โจทก์ได้ขอให้ศาลยึดไว้ ก่อนคำพิพากษามติใช้หนี้ให้เป็นการเสร็จสิ้นกันไป โดยไม่เรียกร้องหรือยึดหรืออายัดทรัพย์อะไร ต่อไปอีก เว้นแต่ผลประโยชน์ที่เกิดจากกองพระราชมรดกของสมเด็จพระพันปีหลวง อธิบดีกรม อัยการจึงได้ยกร่างสัญญาขึ้นฉบับหนึ่งเพื่อทำความเข้าใจกันระหว่างผู้แทนฝ่ายโจทก์และจำเลย แต่ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีการับมาพิจารณา เลขาธิการ คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วทำบันทึกเสนอ ในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ส่งมาให้ คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

๓. จากบรรดาเอกสารต่าง ๆ ปรากฏว่าทรัพย์สินอันเป็นพระราชมรดกของสมเด็จพระ พันปีหลวงที่เป็นตัวเงินนั้น ได้แบ่งสรรปันส่วนกันไปแล้ว ยังคงเหลือแต่สังหาริมทรัพย์ ทุน หุ่นส่วนรับจำนำจำนองและให้กู้ยืมเท่านั้น ซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไป

๔. ตามหนังสือของเจ้าพระยาสุรสีห์พิทักษ์ อธิบดีกรมพระคลังข้างที่ ที่ ๒๔/๔๒๕๕

ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๔๗๔ ซึ่งเป็นคำกราบบังคมทูลหลักเกณฑ์การแบ่งสรรปันส่วนพระราชมรดกของสมเด็จพระพันปีหลวง ตลอดจนรายการแสดงรายได้และหนี้สินต่างๆ ของกองพระราชมรดก เฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นประเด็นที่พิจารณาอยู่นี้มีความว่า ".....บรรดาอสังหาริมทรัพย์ ทุนหุ้นส่วนรับจํานำจํานองและให้กู้ยืมของกองพระราชมรดกซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งไว้เป็นกองกลางต่อไปนั้น ผลประโยชน์ที่จะเก็บได้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศกนี้ (๒๔๗๔) เป็นต้น และต่อไปจะได้รับพระราชทานแบ่งออกเป็นส่วนตามเกณฑ์ข้างต้น มีกำหนด ๖ เดือนต่อครั้ง" กับพระราชหัตถเลขาของสมเด็จพระปกเกล้าฯ ที่ ๑๗๘/๕๐๐ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๔ มีความว่า "หนังสือที่ ๒๔/๔๒๕๙ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ศกนี้ รายงานการจัดแบ่งพระราชมรดกสมเด็จพระพันปีหลวงว่า เงินตราและดอกผลควรแบ่งเป็น ๕ ส่วน ส่วนผลประโยชน์ที่เก็บได้ ตั้งแต่มกราคม ศกนี้เป็นต้นไป ก็จะแบ่งตามเกณฑ์ข้างต้นทุก ๆ ๖ เดือน และว่ายังมีหนี้สินที่สงสัยว่าจะเรียกไม่ได้อยู่ ๔ ราย มานั้นทราบแล้ว อนุญาตให้จัดการไปได้ตามที่ว่ามา....."

๕. กรรมการร่างกฎหมายมีความเห็นว่า พระราชหัตถเลขาที่ ๑๗๘/๕๐๐ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๔ ดังกล่าวแล้ว เป็นพระบรมราชโองการอันมีผลเป็นกฎหมาย เพราะเหตุว่าเป็นพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในสมัยที่ทรงสมบูรณ์ญาสิทธิราช

๖. เรื่องนี้จะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องตรัสหรือไม่ กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า ยังไม่จำเป็นจะต้องพิจารณาถึง เมื่อมีพระบรมราชโองการดังกล่าวข้างต้นให้บรรดาอสังหาริมทรัพย์ ทุนหุ้นส่วนรับจํานำจํานองและให้กู้ยืมของกองพระราชมรดกสมเด็จพระพันปีหลวงเป็นทุนกองกลาง ผลจึงเป็นว่าต้องเก็บรักษาทรัพย์สินเหล่านั้นไว้เป็นกองกลางต่อไป หากโจทก์ประสงค์จะดำเนินการบังคับคดี ก็คงบังคับได้แต่เพียงประโยชน์ที่สมเด็จพระปกเกล้าฯ มีสิทธิจะได้รับจากกองทรัพย์สินนั้นเท่านั้น และการบังคับคดีก็ย่อมต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(ลงชื่อ) เดือน บุญนาค

(นายเดือน บุญนาค)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๔๘๖